

Universitätsbibliothek Paderborn

Cvrsvs Theologici ...

Ea Brevitate Conscriptus, Qvam Tot Tantarvmqve Rervm Amplitudo Et
Varietas Patitvr ...

Quas Secunda Secundæ Et Tertia Pars Divi Thomæ Complectitvr -
Qvæstiones Insvper Ad Mores, & praxim spectantes, maximè circa
Sacramenta, accuratè declarantur

Carleton, Thomas Compton

Leodii, 1664

Sect. II. Vtrùm ad Sacramenta requirantur ex Christi institutione res &
verba determinata.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13826

quam aliquid prerequisite. Soto verò omnia Sacramenta constare ait ex solâ materiâ, quia in illâ continetur adæquate tota significatio Sacramenti. Nostram tamen conclusionem tenet expressè Sanctus Thomas hic, art. 9. ad secundum, & Theologi antiqui in quarto, dist. 1. Suarez hic, disp. 2. sect. 2. & omnes communiter.

XIV. *Conclusio aperit ostenditur contra Sotum.* Probatur primò conclusio fundamento opposito rationi, quam affert Soto: Significatio Sacramentorum non consistit in solâ materiâ, sed etiam in formâ, ergo hæc non minus est pars Sacramenti, quam illa, consequentia est clara. Antecedens probatur, verba, quæ sunt forma Baptismi, Confirmationis, & Pœnitentiæ exempli gratiâ, non minus clarè & expressè significant effectum illorum Sacramentorum, quam res, ut asserit S. Thomas hic, imò clariùs, ut exipsis verbis constat, & propterea addita sunt secundum omnes, ut materiam determinarent aliquo modo ad significandum effectum, quem causat Sacramentum, quod in absolutione, quæ est forma Sacramenti Pœnitentiæ, est clarissimum.

XV. *Institutio divina non minus cadit supra verba, quam supra res, ergo verba sunt pars Sacramenti.* Probatur conclusio secundò: Illud omne constituit Sacramentum ut pars, supra quod cadit institutio divina, nam in illo reperitur vera ratio signi Sacramentalis, sed non minus sunt instituta verba ad gratiam & effectum sacramentalem significandum, quam materia, seu res, ergo. Minor probatur: Apostolus enim loco supra citato non minus dicit Ecclesiam mundatam esse Verbo vitæ, quam lavacro aquæ, ergo utrumque est pars Sacramenti Baptismi. Confirmatur: Concilium Tridentinum sess. 14. cap. 3. de Sacramento Pœnitentiæ, ait ejus vim præcipuè sitam esse in formâ absolutionis, ergo hæc est pars constituens hoc Sacramentum.

XVI. *Ostenditur Sacramentum pœnitentiæ non consistere in solâ formâ.* Hinc tertio probatur conclusio contra Scotum; docet enim Concilium vim Sacramenti Pœnitentiæ præcipuè sitam esse in formâ, ergo non in solâ formâ, sed confessio etiam, & actus pœnitentis sunt pars hujus Sacramenti. Confirmatur ex Concilio Florentino in decreto Eugenii IV. citato, ubi Pontifex assignat pro partibus Sacramentorum materiam & formam, ergo constituuntur ex iis tanquam ex partibus intrinsicis.

XVII. *Obicitur. Asserere Concilium Florentinum personam ministri ingredi, tanquam aliquid constituens Sacramentum, ait enim Sacramenta tribus perfici, rebus tanquam materiâ, verbis tanquam formâ, & personâ ministri, ergo minister ingreditur ut pars intrinsecè constitutiva Sacramenti. Negatur consequentia: Solùm enim assignat ministrum tanquam causam efficientem, causa autem efficiens ex conceptu suo concurrat extrinsecè, materia autem & forma per se loquendo concurrant intrinsecè ad compositionem rerum, quarum sunt partes. Fortasse tamen ex hac auctoritate Eugenii non ducitur efficax argumentum, cum pro quibusdam Sacramentis assignet Pontifex materiam extrinsecam, ut panem & vinum pro Eucharistiâ, quæ tamen illam intrinsecè non constituunt.* Dices: Etiam dicit Pontifex personam Ministri ingredi, tanquam aliquid constituens Sacramentum, ait enim Sacramenta tribus perfici, rebus tanquam materiâ, verbis tanquam formâ, & personâ ministri, ergo minister ingreditur ut pars intrinsecè constitutiva Sacramenti. Negatur consequentia: Solùm enim assignat ministrum tanquam causam efficientem, causa autem efficiens ex conceptu suo concurrat extrinsecè, materia autem & forma per se loquendo concurrant intrinsecè ad compositionem rerum, quarum sunt partes. Fortasse tamen ex hac auctoritate Eugenii non ducitur efficax argumentum, cum pro quibusdam Sacramentis assignet Pontifex materiam extrinsecam, ut panem & vinum pro Eucharistiâ, quæ tamen illam intrinsecè non constituunt.

XVIII. *Obicitur. In artificialibus, ut Cathedrâ significatur semper subjectum, seu materia in recto, forma in obliquo, sed Sacramenta sunt composita artificialia, ergo, &c. Respondetur, in primis antecedens esse dubium: sed illo admisso, negatur consequentia, in Sacramentis enim & materia & forma significant effectum sacramentalem, & conferunt gra-*

tiam, de utrisque etiam eodem modo loquitur Scriptura, Concilia, & Patres, non est ergo cur utrumque intrinsecè Sacramentum non constituat, & in recto importetur. Deinde regula illa de arte factis hic etiam tenere potest, nam non solùm materia, sed etiam forma Sacramentorum, nempe verba subsunt ulteriori formæ, nempe institutioni divinæ, quæ per hoc nomen Sacramentum importatur in obliquo, nam respectu hujus & res & verba sunt subjectum, seu substratum, ut supra diximus, cum utraque simul, & non sigillatim sumpta, instituantur ad gratiam conferendam.

Addo, licet quidem hoc nomen Sacramentum significet res, & verba in recto, non tamen esse necessarium ut aliquid sit pars alicujus compositi importari illud in recto, nam hæc vox homo prout significat compositum ex personalitate divinâ & naturâ humanâ, non importat in recto nisi subsistentiam divinam, alioqui hæc propositio Deus est homo esset falsa, cum Deus non sit humanitas & subsistentia divina, sed realiter ab hoc composito distinctus, sicut includens ab incluso: Quod idem affirmari communiter solet de his concretis accidentalibus, album, dulce, &c.

Dixi in conclusione, lex illa Sacramenta, quæ in usu & actione consistunt, constare intrinsecè rebus & verbis, de Eucharistiâ enim, licet idem affirmet Suarez, & Tannerus, est tamen in hoc peculiaris difficultas suo loco examinanda.

XIX. *Difficultas circa Sacramenta, quæ in iis consistunt.*

XX. *Difficultas circa Sacramenta, quæ in iis consistunt.*

SECTIO SECUNDA.

Vtrum ad Sacramenta requirantur ex Christi institutione, res & verba determinata?

CONCILIUM Tridentinum sess. 7. canone 1. sic habet: Si quis dixerit Sacramenta nova legis non fuisse omnia à IESU CHRISTO Domino nostro instituta, aut esse plura vel pauciora quam septem, anathema sit. Deinde sessione 21. cap. 2. ait: Præterea declarat hanc potestatem in Ecclesiâ fuisse, ut in Sacramentorum dispensatione, salvâ eorum substantiâ, ea statueret, vel mutaret, quæ magis expedire judicaret. Querimus ergo, Utrum ita Christus Sacramentorum substantiam instituerit, ut etiam certam in specie cuique materiam & formam determinaverit, vel hanc potestatem Ecclesiæ reliquerit.

I. *Quid de Sacramentorum institutione sentiat Concilium Tridentinum.*

In primis rejiciendum hic est hæreticorum commentum, qui certam verborum formam in Sacramentis tanquam superstitionisam respuunt, & solùm requiri aiunt verbum concionatorium, ad fidem scilicet excitandam, non consecratorium, quod certum ac determinatum est. Rejiciendum, inquam, hoc est, primò enim cur magis superstitionisum erit uti certâ verborum formâ, quam determinatâ materiâ, aquâ exempli gratia in Baptismo, quam tamen superstitionis arguere non audent hæretici, cum instituta sit à Christo, ergo nec superstitionis erit forma, cum ab eodem Christo sit instituta: Nec est cur quis concionem ad Baptisum necessariam esse affirmet, primò quia baptizandi concionis ut plurimum capaces non sunt, pueri verbi gratia ratione non utentes, tum quia et si in adultis requiratur prævia ad Baptisum instructio, hoc tamen non est de essentia Baptismi, cum tota hujus essentia

II. *Inane hæreticorum commentum.*

reperitur in Baptismo parvulorum, sed solum debet præmitti, unde Matthæi ultimo prius dixit Christus Apollolis: *Euntes docete omnes gentes*, deinde subiungit: *Baptizantes eos in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti*. Catechismus itaque præcedit Baptismum, non est pars illius.

III. In omnibus Sacramentis non est eadem materia restrictio.

Dicendum primò, non in omnibus Sacramentis, eodem modo esse definitam materiam, sed in aliis majorem esse restrictionem, in aliis minorem: ita Suarez disp. 2. sect. 3. & alii. Probatur: In Baptismo enim requiritur aqua naturalis, in extremâ Unctione oleum. In Sacramento autem Penitentiae solum requiritur confessio dolorosa, sive dolor ille sit contritus, sive attritus, sive de peccato mortali, sive veniali. In Eucharistiâ dubium est quàm latè pateat materia illius remota, de quo latius ibi. Quod etiam dici solet de balsamo in Confirmatione. Quid de materiâ Ordinis tenendum sit dicitur postea.

III. Quæ alteratio accidentalium materiae officiat consecrationi Sacramenti.

Dico secundò: Mutatio solum accidentalium materiæ, non officiat consecrationi Sacramenti, nisi alteratio sit ejusmodi, ut & res nomen amittat, & in ordine ad usum notabiliter mutetur. Prima conclusionis pars probatur, si enim aqua calida sit, sive frigida, panis azimus aut fermentatus, sufficit illa ad Baptismum, hic ad validam Eucharistiæ consecrationem. Secunda etiam pars ostenditur, res enim in Sacramentis frequenter spectari debent, non secundum speciem solum physicam, sed in ordine ad humanum usum, quia Sacramenta instituta sunt in ordine ad actiones humanas, quibus iis uti possimus: unde panis est materia Eucharistiæ, massa verò nondum cocta sive specie physicâ à pane differat, sive non, non est materia consecrationis, cum non sit cibus humanus: & idem esse dicitur de succo in uvis adhuc incluso, esto specie non differat ab expresso, unde capite cum omne de consecratione, & alibi non semel prohibetur ne fiat hujusmodi consecratio, quia liquor ille pro eo statu non est in formâ potabili, sed est cibus potius quàm potus: & idem affirmant aliqui de vino congelato, de quo postea.

V. Differentia inter Matrimonium & alia Sacramenta circa materiam.

Notanda solum differentia inter Matrimonium & reliqua Sacramenta; cum enim materia aliorum Sacramentorum sint res physicae, ut aqua in Baptismo, oleum, Balsamum, panis, vinum, &c. Materia hæc non est in potestate Ecclesiæ, quæ efficere non potest ut illud, panis, aqua, aut oleum non sit quod panis, aqua, oleum est, nec ut sit quod non est: at verò Matrimonium cum in contractu consistat, qui est res moralis, magis subiacet hujus Sacramenti materia potestati Ecclesiæ, quàm aliorum Sacramentorum; Christus enim solum instituit ut contractus validus inter fideles esset Sacramentum, ut tamen talis vel talis contractus sit validus, reliquit potestati Ecclesiæ, quæ jam facit ut clandestina Matrimonia, & absque præsentia parochi, non sint Sacramenta, faciendo nimirum ut non sint contractus validi.

Ecclesiasticâ formâ Sacramentorum, non formaliter, sed materialiter mutare potest.

Sicut Ecclesiâ mutare hoc modo potest formas omnium Sacramentorum, non quidem efficiendo ut verba quæ faciunt sensum, quem de facto faciunt verba sacramentalia, non sint forma valida, si applicentur, sed faciendo ut verba, quæ de facto hoc significant, amplius id non significant, sed aliud: unde si statuerent homines ut vox corpus non significaret amplius corpus, sed lapidem vel lignum, & lapis, aut lignum corpus, si quis super hostiam consecrandam pronuntia-

ret hæc verba, *Hoc est corpus meum*, non consecraret, sed dicere deberet, *Hoc est lapis, vel lignum meum*. Ecclesiâ ergo materiam vel formam Sacramentorum mutare non potest, sed eo modo quo à Christo instituta sunt non aliter iis necessarium uti debet.

Circa formas Sacramentorum dicendum tertio cum sancto Thoma hic, Suarez Disp. 2. sect. 4. & omnibus communiter, hoc univèrsim statui posse, illam solum formæ mutationem ob stare quo minus validè conficiatur Sacramentum, quæ variat sensum verborum. Ratio optima est quam assignat Suarez, quia sensus est anima verbi, unde si idem sensus maneat, idem Verbum moraliter manere censetur.

Hinc, ad particularia descendendo, mutatio idiomatis accidentalium est, unde quovis idiomate validè confici possunt Sacramenta, modò sensus idem perseveret, quod clarum est, alioquin omnes eâ linguâ in Sacramentis uti deberent, quæ usus est Christus. Potest tamen Ecclesiâ certam linguam præscribere, in qua vel omnia, vel aliqua saltem Sacramenta conficiantur, quo in casu alterius linguæ usus, licet validus, esset tamen illicitus. Imo ut ait Caietanus hic, art. 7. & Coninck quaest. 60 art. 8. num. 68. possunt diverfa idiomata misceri modò sensus non mutetur. Tertio si in eodem idiomate substituuntur alia verba, ut *Ego te abluo in nomine Genitoris, Geniti, & Procedentis ab utroque*, est mutatio solum accidentalium, ut ait Suarez, & Coninck, licet Vasquez contrarium affirmet Disp. 144. & videtur opinio D. Thomæ quaest. 66. art. 5. ad septimum: cujus ratio est, quia requiritur in Baptismo professio Fidei de personis Divinis maximè vulgari modo, notiones autem *Genitoris, Geniti, & Procedentis* tantum doctioribus, ut plurimum innotescunt. Sed quicquid sit de his verbis in particulari, certum est multa verba mutari posse sine mutatione sensus, & consequenter facient formam validam. Non sufficit autem *Baptizo te in nomine Trinitatis*, cum confusè solum, & non distinctè significet tres personas, quarum tamen explicita invocatio & confessio ad Baptismum requiritur.

Quarto, transpositio verborum nisi mutet sensum, aut corrumpat, est accidentalium, ut *ego baptizo te*, idem est si activum mutetur in passivum, unde valida habetur forma, quæ in Baptismo utuntur græci, qui loco nostræ formæ, *Ego te baptizo*, &c. dicunt: *Baptizetur servus Christi*, &c. Quinto, imperfecta verborum prolatio non obstat valori formæ, ut constat ex capite *Retulerunt* de consecratione, dist. 4. ubi cum Sacerdos quidam latinæ linguæ ignarus, baptizans aliquos, pro formâ dixisset: *Baptizo te in nomine Patris, & Filii, & Spiritu Sancta*, decrevit Zacharias Papa non esse rebaptizandos, quia nimirum in illis circumstantiis hæc verba idem astantibus significant, ac forma communi modo prolata.

Dices: Si quis loco *Patris* ponat *Matris*, forma non est valida, & tamen non major fit mutatio in verbo, quàm cum loco *patris* ponitur *patria*, ergo neque hæc forma valet. Nego consequentiam: Ratio est, quam assignat Sanctus Thomas art. 7. ad tertium, quia mutatio in principio dictionis facilis mutat sensum, quàm in fine, cum frequentissimus apud Latinos mos sit terminationes vocum in fine in inflexionibus variare, salvo eodem sensu. Aliquando tamen etiam

VI. Quæ forma mutatio obstat consecrationi Sacramenti.

VII. Quævis idiomate validè confici potest Sacramentum.

VIII. Quæ verbo rum transpositio redat Sacramentum in validum.

IX. Si quis loco Patris ponat Matris, forma non est valida.

etiam mutatio in fine mutat sensum, sicut in principio. Deinde per positionem verbi *Matri* detorquetur propositio ad alium sensum maxime obviu, qua de causâ ex naturâ suâ non videtur apta forma Sacramenti, sed alium præ se sensum ferre. Attendi ergo semper debet utrûm verba, quæ variantur, in his circumstantiis mutent, vel corrumpant sensum, ut cognoscatur num forma sit valida, nec ne. Hinc excusantur nationes quædam, quæ aliquid in verborum initiis subinde addunt, ut pro Spiritus dicunt *Espiritus*: illi etiam, qui ob linguam impeditiorem balbè, aut blasè verba pronuntiant.

X.
De additione, vel subtractione verbi alienius in forma.

De additione, vel subtractione alicujus ex parte formæ, idem iudicium esto, si enim quod additur aut subtrahitur, relinquat sensum integrum, non corrumpit formam: unde qui in formâ Eucharistia relinqueret particulam enim, licet peccare possit; eam vel ex negligentia, & maxime ex contemptu prætermitendo, validè tamen consecraret, ut docet Sanctus Thomas art. 8. corp. sicut & in additione, si quis diceret, *Baptizo te in nomine Patris omnipotentis, Filii sapientis, & Spiritus Sancti paraclæti*, ut ait Vasquez disp. 129. cap. 7. num. 103. De interruptione formæ idem asserit Sanctus Thomas, & cum eo Theologi, si enim tanta sit, ut communi hominum iudicio non censeatur una oratio, corrumpit formam, si tamen sit moralis propinquitas, ut si postquam dixit, *Ego te baptizo*, aliqua intercedat mora, vel etiam aliud quis breviter interloquatur, ut ait Suarez, & Coninck, ac postea subjungat, *In nomine Patris*, &c. non obstat veritati: quæ tamen, sicut & additio omnis, valdè cavenda est, ut moment omnes, tum quia sunt contra consuetudinem & præceptum Ecclesiæ, tum etiam, quia hæc ratione valor Sacramenti subinde exponitur periculo.

XI.
Si quid additum in medio formæ, factat sensum hereticum, corrumpit formam.

Hinc deducitur, quid de particularibus quibusdam casibus, hic proponi solitis, circa additionem dicendum; si enim id quod in medio formæ additur faciat sensum verum & catholicum, non obstat veritati formæ, ut offensum est, si verò faciat sensum hæreticum, ut si Ariani dicat, *Ego te baptizo in nomine Patris majoris, Filii minoris, vel Patris increati, Filii creati*, &c. secundum omnes corrumpit formam, quia ut forma sit vera, debet secundum communem conceptum & acceptionem verborum facere verum sensum, quod hic evenire non potest. Addit tamen Coninck, si Arianus baptizans diceret, *Ego te baptizo in nomine Patris, quem puto majorem, Filii, quem puto minorem*, &c. verè eum baptizare; nil enim refert quid ipse putet, nec quod habeat intentionem explicandi suam hæresim; verba enim sunt significare, etiam in illis circumstantiis verum Patrem & Filium: si verò quædam interferat, quæ nec directè spectant ad sensum formæ, nec illum vitiat, perinde facit, ac si de aliis rebus tantisper interloqueretur.

XII.
Quid censendum de verbis additis in fine.

Quod si verba addantur in fine, tunc vel vera sunt, & sic non corrumpunt formam, unde forma consecrationis græcorum qui ad verba illa, *Hoc est corpus meum*, addunt tanquam partem formæ, quod pro vobis tradetur, ab omnibus habetur valida: vel verba quæ adduntur sunt falsa, & sensum reddentia hæreticum, ut, *Ego te baptizo in nomine Patris, & Filii, & Spiritus sancti minoris*, in quo casu communis sententia est, formam non esse validam, si intendat illa omnia proferre per modum unius propositionis, cum simpliciter non

R. P. Comptoni Theol. Scholast. To m. II.

baptizet in nomine Trinitatis, sed illa particula *minoris* in fine adjecta destruit significationem verborum, nec enim baptizat in nomine veri Spiritus Sancti, sed minoris, & hoc verba præ se ferunt.

Dices: Verba illa in hoc instanti, vel tempore præcedente, antequam proferatur particula *minoris*, erant vera, ergo tunc habebant effectum, ergo particula illa adveniens non potest efficere, ut non habeant, ergo nec quo minus sit Baptismus. Contra primò: Si quis diceret *Pater est Deus corporeus*, nullus negat propositionem esse simpliciter falsam, & tamen in illo priori antequam proferretur ultima particula erat vera, quod in mille aliis propositionibus, quas sibi quisque formare poterit, reperietur.

XIII.
Obic. Verba illa in tempore immediate præcedente erant vera, ergo particula minoris subsequens non potest reddere illa falsa.

Contra secundò: Ergo neque hæc forma erit falsa, *Ego te baptizo in nomine Patris, & Filii minoris, & Spiritus Sancti*. Dices, diversam esse hinc rationem; cum antequam tota forma proferatur, appareat sensus falsus. Contra: Si sensus sit falsus, est quia particula *minoris* addita post particulam *Filii* reddit eam falsam, sed non reddit juxta hanc sententiam, ergo: probo minorem, particula *Filii* pro illo priori tempore prolata habet verum sensum juxta hanc sententiam, ergo alia particula adveniens non potest ipsam reddere falsam, ergo prædicta forma erit vera. Quod si dicant hi Auctores, particulam *Filii*, ut habeat verum sensum completum pendere ab additione, vel non additione particula significationem illius corrumpentis, certè non video cur idem dici non debeat de particula *Spiritus Sancti*, idque licet addatur in fine. Confirmatur: Si quis diceret, *Ego te baptizo in nomine Patris, & Filii minoris quoad humanitatem*, non esset falsa propositio, ergo sicut particula *minoris* pro illo priori non reddit propositionem falsam, quia verba sequentia illam determinant ad verum & catholicum sensum, ita nec particula *Filii* pro illo priori erit determinatè vera, sed indifferens quasi, & apta determinari ad verum vel falsum per verba sequentia.

XIV.
Deinde sequitur hanc formam non esse falsam, Ego te baptizo in nomine Patris, & Filii minoris, & Spiritus Sancti.

Contra tertio: Si Arianus quispiam extra Baptismum diceret, hoc vel illud agam in nomine Patris & Filii minoris Patre, nullus dicit propositionem illam esse veram, quamvis pro illo priori non appareret illius falsitas, ergo necessariò concedi debet veritatem propositionum pendere à verbis etiam sequentibus, si faciant ex intentione loquentis unam propositionem. Confirmatur: Arianus potest aperire mentem suam, & facere propositionem falsam, sed non potest aliis verbis clariùs id præstare, quàm dicendo: *In nomine Filii & Spiritus Sancti minoris*, ergo.

XV.
Non videtur negari posse, quin verba sequentia multum faciant ad veritatem propositionum.

Contra quartò: Nam juxta Sanctum Thomam quæst. 60. art. 8. corpore, & omnes communiter, si quis dicat, *Ego te baptizo in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti, & Beate Virginis Mariæ*, si intendat baptizare in nomine Beate Virginis sicut in nomine Trinitatis, non est Baptismus, & tamen secundum hanc sententiam esset, cum pro aliquo priori prolata sit forma sufficiens, si autem additio horum verborum reddat formam irritam & falsam, ergo & additio alterius, & in utroque casu dicendum, pro illo priori sensum propositionis esse suspensum, & nec verum adhuc nec falsum, quia necdum tota propositio est prolata: sicque semper attendendum est quæ verba intendat loquens in eundem sensum & propositionem compingere: & quoad hoc perinde est, ut ait Sanctus Thomas, utrûm

XVI.
Vterius ostenditur verbum additum in fine, posse corrumpere formam.

H h 3 verba

verba mutantia sensum ponantur in initio propositionis, medio, an fine: si quis verò hac formâ verborum solùm intendat ex devotione in Virginem, opem illius baptizato implorare, est verus Baptismus, ut ait Sanctus Thomas ibidem, & perinde est ac si diceret, *Ego te baptizo in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti, & Beata Virgo te adjuvet.*

XVII. Aliud est quando verbum in fine additum mutat, & quando non mutat sensum.

Dices: Si id quod additur in fine, esset verum, ut si quis diceret, *Ego te baptizo in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti paraclæti*, in instanti quo absolveretur Sancti, Sacramentum conferret suum effectum, non expectatâ sequente voce, ergo & licet addatur aliquid contrarium sensui prioris verbi. Nego consequentiam: In priori namque casu verbum quod additur facit eundem sensum cum præcedentibus, sicque moraliter est idem cum illis quoad efficaciam, unde non est cur expectari debeat: at si quis adderet particulam *minoris*, etiam illa particula *Spiritus Sancti* non faceret in audientibus eundem sensum, quem sine illâ faceret, sicque cum hæc sumi debeant, non metaphysicè, sed moraliter, licet quasi transeunter, & per modum apprehensionis cuiusdam fluentis concipiant fortasse homines in illo priori verum Spiritum Sanctum, verba tamen hæc permanenter (quò modus præcipuè spectari debet in significatione verborum morali & humano modo acceptorum) hoc non significant, sed contrarium.

XVIII. Potuit Deus ita institue- re Sacramen- ta, ut deter- minationem materia ho- minibus pe- nitius relin- queret.

Notandum hic cum Suarez Disp. 2. sect. 3. & in commentario articuli quinti, potuisse Deum instituire Sacramenta, non determinando materiam eorum & formam in specie, sed hominibus hanc determinationem penitus relinquendo, iisque permittere ut quas vellent res ad Sacramentorum consecutionem assumerent, & qui dicunt fuisse in lege naturæ Sacramentum, quo parvuli ab originali liberabantur, asserunt non fuisse certam à Deo ad hoc ceremoniam assignatam, sed unicuique integrum fuisse quamvis assumere.

SECTIO TERTIA.

De intentione Ministri ad Sacramentorum consecutionem necessariâ.

I. Plurimi, maximeque diversi hæc in re sunt dicendi modi.

MIRUM est quot quaque varii, hac in parte sint inter Theologos dicendi modi. S. Thomas hic, quæst. 40. art. 8. & in 4. Dist. 3. quæst. 1. art. 2. quæstiunculâ tertiâ, Divus Antoninus 3. part. tit. 14. cap. 13. §. 3. D. Bonaventura in 4. Dist. 3. art. 2. quæst. 3. Halensis 4. part. quæst. 13. memb. 3. art. 3. asserunt formam etiam accidentaliter mutatam esse invalidam, si per eam quis intendat novum ritum & errorem inducere in Ecclesiam: quam etiam sententiam tenere videtur Sotus, si ritus ille non sit ab Ecclesiâ toleratus.

II. Afferunt nonnulli, si quis aliquid accidentale addat formæ, putans illud esse essentialē, et si revera essentialē non sit. Quisquis enim, inquit, ritum, Ecclesiæ traditioni contrarium, inducere intendit, intendere nequit facere quod facit Ecclesiâ: qui etiam aliquid addere vel demere

re vult, quod putat esse essentialē, esto de facto tale non sit; non potest, inquit, intendere conficere verum Sacramentum, cum intendere nequeat, nisi tale Sacramentum, quod existimat per hæc verba, quæ censet invalida, fieri posse, quod iudicio ipsius est nullum.

Suarez hic, Disp. 2. sect. 5. quem sequitur Coninck, ait invalidum reddi Sacramentum, quoties per aliquam formæ mutationem, illius sensus redditur ambiguus, si is qui talem formam profert, intendat sensum falsum, vero excluso. Si quis exempli gratia, hac formâ utens in baptismo: *Ego te baptizo in nomine Patris & Filii, &c.* si per hanc vocem intendat filiam veram. Quod etiam docere videtur Vasquez. Quid hac in re dicendum sit, sequentibus conclusionibus aperiam.

III. Quid de ver- bis facienti- bus sensum ambiguum Audiores aliqui existi- maverint.

Prima conclusio: Erroneè putans aliquid esse simpliciter necessarium, vel ex parte materiæ, vel formæ ad validam Sacramenti consecutionem, licet verè non sit necessarium, ut si quis existimet infusionem aquæ in vinum esse absolutè necessariam ad consecrationem, vel invocationem Trinitatis ad absolutionem, & tamen vel hanc vel illam omittat, regulariter loquendo non conficit Sacramentum, non defectu vel materiæ vel formæ, sed intentionis debita. Ratio est, quia qui putant aliquid esse simpliciter necessarium ad alicujus consecutionem, & illud omittit, non potest moraliter loquendo habere efficacem intentionem finis, sicut nec habere potest is, qui medium unicum, quod ad illius consecutionem necessarium putat, non amplectitur, ut equitandi vel navigandi, qui equum vel scapham non vult conscendere.

III. Omitte-ns id quod putat necessarium ad essentialiam Sacramenti, non conficit ut plurimùm Sacramen- tum.

In casu tamen metaphysico posset is validè conficere Sacramentum, ut si haberet hanc intentionem generalem, volo facere quicquid per hanc materiam vel hanc formam verborum fieri potest, tunc enim cum hæc materia & forma in re sit sufficiens, & consequenter ponatur conditio, quam ille requirit, voluntas ipsius conditionata transit in absolutam, sicque habet intentionem faciendi Sacramentum, quantumcumque ex errore putet verba quæ profert, ad hoc non sufficere.

V. In aliquo tamen casu posset is conficere Sacramentum.

Secunda conclusio: Quandocumque minister profert debitam formam super materiam requisitam, & habet intentionem generalem faciendi quod Christus instituit, vel quod Ecclesiâ, vel Christiani faciunt, valida conficit Sacramenta, quantumcumque intendat suum errorem significare, aut novum ritum in Ecclesiam inducere: Ita Suarez Sect. 5. Vasquez, Coninck, Layman Tractatu I. de Sacram. c. 4. n. 5. & alii. Ratio est, quia error speculativus non impedit quo minus absolute habeat intentionem faciendi quod facit Christus, hoc autem sufficit ad consecutionem Sacramenti.

VI. Pronunciat formam debitam super materiam requisitam, cum intentione faciendi quod facit Ecclesiâ, valide conficit Sacramentum.

Hinc infero primò, Arianum proferentem consuetam formam Ecclesiæ validè baptizare, licet ipse intendat inæqualitatem personarum, & naturæ distinctionem significare. Infero secundò Calvinistam intendentem per formam baptismi significare, non deletionem, sed solum occultationem peccatorum validè etiam baptizare. Infero tertio, Græcum intendentem inducere ritum consecrandi in fermentato tanquam quid essentialē Eucharistiæ, aut verba illa, quod pro vobis tradetur, tanquam de essentiali formæ consecrationis, aut utentem formâ illâ baptismi, baptizetur

VII. Manentibus generali in- tentione, tam Arianus quàm Calvinista valide conficit Sacramenta.